

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการศึกษา

ในยุคสมัยของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน สิทธิเสรีภาพในหลาย ๆ ประการล้วนแล้วแต่เป็นสุดยอดสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาทั้งสิ้น สิทธิเสรีภาพประการหนึ่งก็คือ สิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดของตนออกมาเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้โดยผ่านการสื่อความหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การพิมพ์ เป็นต้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 39 ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวเอาไว้ โดยห้ามมิให้มีการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในอันที่จะแสดงความคิดเห็นของตนผ่านการสื่อความหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ เว้นแต่จะกระทำเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงของบุคคล และสิทธิอย่างอื่น ๆ ของบุคคล ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจนเกินขอบเขตบ่อยครั้งเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้อื่น

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human dignity) เป็นศัพท์ใหม่ที่เพิ่งได้รับการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มนุษย์เรานั้นมีอารยธรรมและวัฒนธรรม รวมถึงการเป็นผู้ที่มีจิตใจสูง คำว่า “มนุษย์” นั้น มาจากคำว่า “มน” แปลว่า “ใจ” กับ “อุษย” แปลว่า “สูงส่ง” ดังนั้นคำว่า “มนุษย์” จึงมีความหมายว่า “มีจิตใจสูง” มีจิตใจที่เป็นอารยะ อันเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เรานั้นต่างจากสัตว์โลกทั้งปวง สำหรับคำว่า “ศักดิ์ศรี” (dignity) มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “เกียรติศักดิ์”¹ ซึ่งหมายถึง “เกียรติ (honor) หรือ เกียรติตามฐานะของแต่ละบุคคล”² ดังนั้น การปฏิบัติต่อมนุษย์จึงต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกปฏิบัติอยู่เสมอ ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะการกระทำต่อมนุษย์เยี่ยงสัตว์ หากเป็นเช่นนั้นแล้วการกระทำดังกล่าวจึงสมควรได้รับการประณามและต่อต้าน รวมถึงควรที่จะได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญอีกด้วย พระราชนิพนธ์โคลงสุภายิตบทหนึ่ง กล่าวเอาไว้ว่า “มโนมอบพระผู้เสวยสวรรคต แขนมอบถวายทรงธรรมเทอดทูลา ดวงใจมอบ

¹ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 780.

²แหล่งเดิม. หน้า 155.

เมียขวัญและแม่ เกียรติศักดิ์รักของข้า มอบไว้แก่ตัว” เกียรติศักดิ์ ก็คือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งมีการกล่าวอ้างถึงว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวที่พึงสงวน³

เราจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็ได้บัญญัติเพื่อให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ด้วยเช่นกัน โดยได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” จึงอาจตีความได้ว่าเป็นการบัญญัติให้ความคุ้มครองในเรื่อง เกียรติของบุคคลเอาไว้ เพราะเหตุที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีเกียรติรวมอยู่ด้วย⁴ ถึงแม้ว่าในการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะมีกรรมการบางคนเสนอความเห็นให้ตัดคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในมาตรา 4 ออก เพราะเห็นว่าไม่มีความหมาย แต่คณะทำงานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ยังคงเห็นว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นหลักการคร่าวๆ ซึ่งเป็นหลักหนึ่ง คือ หลักสิทธิเสรีภาพ และหลักการคร่าวๆ แม้จะเห็นว่า คำว่า “ศักดิ์ศรี” ไม่ใช่เรื่องเกียรติยศก็ตาม⁵

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 34 ยังบัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลในเรื่องเกียรติยศและชื่อเสียงเอาไว้ด้วยว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” และในวรรคสองบัญญัติว่า “การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน” อันเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะปกป้องคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลมิให้ถูกผู้ใดกระทำละเมิดหรือกระทบกระทั่งอีกด้วย

“เกียรติ” เป็นส่วนหนึ่งหรือรูปการอันหนึ่งของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่เนื่องจากความเป็นมนุษย์ เป็นคุณค่าที่ยอมรับนับถือที่มนุษย์มีอยู่ เกี่ยวเนื่องกับความสมบูรณ์ทางจริยธรรมของเขา และเป็นชื่อเรียกร่องอันสืบเนื่องมาจากศักดิ์ส่วนบุคคลซึ่งผู้อื่นต้องให้ความเคารพ แม้มนุษย์จะมีความแตกต่างในทางสังคมแต่มนุษย์ทุกคนก็มีเกียรติเท่ากัน การละเมิดเกียรติเป็นความผิดในทางอาญา เพราะเกียรติเป็นคุณค่าพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่สูงส่งจึงได้รับการยกระดับขึ้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายในกฎหมายอาญาคด้วย “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นที่มาของ “คุณค่าพื้นฐาน” (Grundwert หรือ basic value) ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทางส่วนตัว การกระทำ

³เดโช สวานานนท์. (2541). คำอธิบายศัพท์:รัฐธรรมนูญ. หน้า 66-67.

⁴กนิต ฒ นกร ก (2545). กฎหมายอาญาภาคความผิด. หน้า 126.

⁵มนตรี รูปสุวรรณ. (2542). เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ. หน้า 61-64.

ต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า (Wert หรือ value) ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทาง ส่วนตัวจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ละเมิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งสิ้น⁶

โดยปกติการกระทำความผิดอาญาเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือละเมิดต่อบทบัญญัติของรัฐ ในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งการกระทำความผิดนี้ผู้กระทำควรจะได้รับ การลงโทษ ความชอบธรรมอยู่ที่ว่าผู้กระทำรู้ว่าเป็นความประสงค์ของสังคมที่ต้องการดำเนิน การกระทำซึ่ง เป็นการแสดงออกและกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดต่อเกียรติรูปแบบหนึ่งคือ การกล่าวคำพูด หรือการกล่าววาจา⁷ การสื่อสารพื้นฐานชนิดหนึ่งที่มีมนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมา ตั้งแต่โบราณที่แต่เดิมมนุษย์ยังไม่มีวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีเท่าใดนัก คือ การสนทนาด้วยการ กล่าววาจา เมื่อมนุษย์เริ่มมีวิวัฒนาการขึ้นการติดต่อสื่อสารของมนุษย์จึงมิได้จำกัดแต่เฉพาะการ กล่าววาจาเท่านั้น จากการศึกษาการพบปะพูดคุยด้วยตนเอง พัฒนาเป็นการใช้จดหมาย ไปรษณีย์ ต่อมาเริ่มมีโทรศัพท์ที่ใช้ในบ้าน (Telephone) เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาขึ้นมีระบบ โทรคมนาคมที่ดี มีดาวเทียม มนุษย์ก็พัฒนาขีดความสามารถในการติดต่อสื่อสารขึ้นไปอีก โทรศัพท์มือถือ (mobile) ที่นอกจากจะสามารถใช้ในการพูดคุยแล้ว ยังสามารถส่งและรับฝาก ข้อความ (messages) ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อความแบบเสียง (voicemail box) และข้อความแบบตัวอักษร (shot message) มีการใช้คอมพิวเตอร์ (computer) ส่งข้อความถึงกันในรูปแบบของจดหมายไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) นอกจากนี้ยังสามารถทำการประชุมหรือพูดคุยกันผ่าน V.D.O. conference ที่สามารถมองเห็นคู่สนทนาได้ในขณะนั้น ปัจจุบันมนุษย์จึงสามารถติดต่อกันได้ทันทีทุกที่และทุก เวลาโดยระยะทางมิใช่อุปสรรคในการติดต่อสื่อสารอย่างเช่นในอดีต ปัญหาการติดต่อสื่อสารเพราะ ความห่างไกลกันโดยระยะทางก็หมดไป

ประเทศไทยรับระบบการสื่อสารในรูปแบบอินเทอร์เน็ตมาใช้เพียงแค่ช่วงทศวรรษที่ ผ่านมา และเพิ่งแพร่หลายเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง สังเกตได้ว่าในปัจจุบันธุรกิจสมัยใหม่ต่างใช้ อินเทอร์เน็ตมาช่วยในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อกันทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือ แม้แต่การสร้างเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่กิจการหรือดำเนินธุรกิจของตนกับประชาชนหม่มาก ความ แพร่หลายของอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ได้มีอยู่เพียงแค่วงการธุรกิจสมัยใหม่เท่านั้น หากแต่ อินเทอร์เน็ตยังเข้าไปมีอิทธิพลต่อคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันอย่างมากเช่นกัน เราพบว่าร้านค้าที่ ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet café) เกิดขึ้นหลายแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งทั้ง

⁶ คณิต ฌ นคร ก เล่มเดิม. หน้า 126-129.

⁷ เฉลิมศักดิ์ ศรีพนากร. (2542). การกระทำความผิดอาญาโดยวาจา : ศึกษากรณีขอบเขตความรับผิดชอบและ สภาพบังคับของความผิดฐานหมิ่นประมาท. หน้า 6.

วัยรุ่นและวัยทำงานต่างเข้าไปใช้บริการกันอย่างเนืองแน่น จนอาจกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตเริ่มเข้ามา มีบทบาทมากขึ้นในวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน⁸

เมื่อเทคโนโลยีทางการสื่อสารมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นไปเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดข้อดีที่ทำให้มนุษย์มีความใกล้ชิดกันมากขึ้นสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในพื้นที่แม้อยู่ในพื้นที่ห่างไกลกัน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการเชื่อมโยงโลกให้เข้ามาอยู่ใกล้กัน อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีดังกล่าวก็อาจเป็นดาบสองคมได้เช่นกัน หากการนำเทคโนโลยีการสื่อสารนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง หรือนำไปใช้ในทางที่ผิด กล่าวคือ ใช้เครื่องมือสื่อสารเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดอาชญาฐานต่าง ๆ เนื่องจากการกระทำความผิดอาชญาบางลักษณะนั้นเป็นการกระทำความผิดที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยง่าย และมีโอกาสเกิดขึ้นได้บ่อยครั้งไม่ว่าผู้กระทำจะมีเจตนาหรือไม่ก็ตาม โดยเฉพาะลักษณะของการกระทำความผิดที่กระทำโดยใช้วาจา ซึ่งเป็นวจนภาษา หรือการแสดงกิริยา ท่าทาง หรือที่เราเรียกว่า อวจนภาษา เพื่อให้บุคคลฝ่ายตรงข้ามรู้สึกอับอาย ถูกดูถูกเหยียดหยาม ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง อันเป็นการกระทำซึ่งมีผลกระทบต่อเกียรติของบุคคลฝ่ายที่ถูกกระทำนั้นเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าผลกระทบนั้นจะเกิดขึ้นมากหรือน้อย ผู้กระทำก็หาได้มีสิทธิที่จะทำต่อเกียรติของบุคคลอื่นนั้นให้มัวหมองไม่ ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองเกียรติของบุคคลเอาไว้ ซึ่งสำหรับประเทศไทยเรานั้น ได้มีบทบัญญัติที่คุ้มครองเกียรติของบุคคลอยู่ในทั้งประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนประเภทหนึ่งว่าด้วยความผิดและโทษทางอาญา เพื่อการคุ้มครองป้องกันมิให้เกิดมีการกระทำความผิดต่อมหาชนทั่วไปและรักษาไว้ซึ่งความสันติสุขในหมู่มชน⁹ นอกจากวัตถุประสงค์ในการรักษาไว้ซึ่งความสันติสุขของหมู่มชน หรือเพื่อความสงบเรียบร้อยแล้ว ในแต่ละบทบัญญัตียังมีสิ่งทีกฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครองอย่างแท้จริงอีกประการหนึ่งด้วยเช่นกัน โดยที่รัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองเกียรติและชื่อเสียงของบุคคลในสังคมมิให้มีการประทุษร้ายหรือละเมิดต่อกัน จึงได้บัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองป้องกันไว้เป็นความผิดฐานดูหมิ่นอันเป็นความผิดซึ่งบัญญัติอยู่ในหมวดของความผิดลหุโทษ และความผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งหลัก ๆ ได้บัญญัติเอาไว้อยู่ในหมวดความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียง ทั้งความผิดฐานดูหมิ่นและหมิ่นประมาทนี้ ล้วนแต่เป็นความผิดที่กระทบต่อเกียรติทั้งสิ้น¹⁰

การดูหมิ่น (Insult) คือ การกระทำในลักษณะที่เป็นการดูถูก เหยียดหยาม หรือสบประมาทต่อบุคคลนั้น โดยตรง อาจกระทำด้วยวาจาหรือกิริยาหรืออาจกระทำด้วยทั้งวาจาและกิริยา

⁸ ปกป้อง ศรีสนิท. (2543, ธันวาคม). “หมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต.” *บทบัญญัติ*, 56, 4. หน้า 29.

⁹ สมชัย ทรัพย์วานิช. (2529). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1*. หน้า 1.

¹⁰ คณิต ฌ นคร ก เล่มเดิม. หน้า 126.

ประกอบก็ได้ ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับความอับอายเสียหาย¹¹ นอกจากนี้ยังหมายถึง การแสดงอาการเป็นเชิงดูถูกว่ามีฐานะต่ำต้อย หรือไม่ดีจริงไม่เก่งจริง¹² ส่วนการหมิ่นประมาทนั้น (Defamation) คือ การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ทำให้ผู้ถูกใส่ความเสียหาย ถูกผู้อื่นนอกจากผู้หมิ่นประมาทรู้สึกดูถูกดูหมิ่นลดคุณค่าในชุมชนลง ข้อความที่กล่าวใส่ความถ้าไม่กล่าวต่อบุคคลที่สามก็ไม่ใช่หมิ่นประมาทแต่อาจเป็นดูหมิ่นในเมื่อกล่าวซึ่งหน้าของผู้นั้น ดูหมิ่นอาจไม่ถึงขั้นเป็นการหมิ่นประมาท แต่หมิ่นประมาทอาจเป็นการดูหมิ่นไปได้ในตัวของมันเอง¹³

การดูหมิ่นและหมิ่นประมาทตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเอาไว้ให้เป็นการกระทำความผิดนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับชื่อเสียงเกียรติยศ กฎหมายได้แยกการกระทำออกเป็น การหมิ่นประมาท (Defamation) และการดูหมิ่น (insult) ซึ่งในบางกรณีกฎหมายต้องการลงโทษเฉพาะการดูหมิ่น เช่น ตามมาตรา 393 บางกรณีต้องการลงโทษเฉพาะหมิ่นประมาท เช่น ตามมาตรา 326 และในบางกรณีต้องการลงโทษทั้งดูหมิ่นและหมิ่นประมาท เช่น มาตรา 112 และมาตรา 134¹⁴ ความผิดฐานดูหมิ่นและหมิ่นประมาทซึ่งบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่เป็นบทบัญญัติที่ต้องการลงโทษเฉพาะการดูหมิ่น และเฉพาะการหมิ่นประมาทมีดังนี้

(1) ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 บัญญัติว่า “ผู้ใด ดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 นั้น กฎหมายได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำไว้เป็นสองส่วน คือ การดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้ากรณีหนึ่ง และการดูหมิ่นผู้อื่นด้วยการโฆษณาอีกกรณีหนึ่ง

ความผิดฐานดูหมิ่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 นี้ ในปัจจุบันเป็นความผิดรูปแบบหนึ่งที่สามารถกระทำได้ด้วยการติดต่อสื่อสารไม่ว่าในรูปแบบใด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าพื้นฐานของการกระทำความผิดฐานนี้เกิดขึ้นจากการสื่อสาร ดังนั้น เครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์สื่อสารใด ๆ ก็สามารถเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานนี้ได้ เหตุที่กฎหมายได้บัญญัติความผิด

¹¹สุปิ่น พูลพัฒน์. (2515). คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา ตอน 5. หน้า 535.

¹²ราชบัณฑิตยสถาน. เล่มเดิม. หน้า 308.

¹³พิพัฒน์ จักรางกูร. (2536). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดลหุโทษ. หน้า 270-271.

¹⁴ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ก (2546). หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด. หน้า 221.

ฐานนี้ขึ้นมาขึ้นเพื่อที่จะให้ความคุ้มครองแก่บุคคลในเรื่องเกียรติ อันจะเป็นการกระทบต่อชีวิตการดำรงอยู่ของผู้ถูกระบุรายชื่อนี้เป็นคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้

เมื่อวิวัฒนาการทางการสื่อสารในปัจจุบันส่งผลให้การดูหมิ่นและหมิ่นประมาทผู้อื่นนั้นไม่จำเป็นต้องกระทำต่อกันอีกต่อไป แต่สามารถกระทำได้โดยอาศัยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่น เป็นสื่อกลางในการกระทำแทน เช่นการส่งจดหมาย (Letter) ไปถึงผู้อื่นซึ่งในจดหมายมีข้อความดูหมิ่นผู้อื่น หรือ การดูหมิ่นผู้อื่นโดยใช้โทรศัพท์ (telephone) หรือการใช้อินเทอร์เน็ตส่งข้อความ (message) ซึ่งเป็นข้อความดูหมิ่นผู้อื่นไปยังอีเมลส่วนตัว (E-mail) หรือส่งไปยังโทรศัพท์มือถือ (mobile) ของผู้อื่น หรือการใช้โทรศัพท์มือถือของตนส่งข้อความ (short message) ไปยังเครื่องโทรศัพท์มือถือของผู้อื่นรวมตลอดไปถึงการฝากข้อความเสียง (voice message) ที่เป็นข้อความดูหมิ่นผู้อื่นไว้ในเครื่องโทรศัพท์มือถือของผู้อื่น ซึ่งเมื่อผู้อื่นนั้นได้รับทราบข้อความเหล่านี้ไม่ว่าจะได้รับโดยเปิดจดหมายออกอ่านก็ดี รับโทรศัพท์ที่มีผู้อื่นโทรมาดูหมิ่นก็ดี หรือรับโดยการเปิดข้อความในอีเมลส่วนตัว หรือในเครื่องโทรศัพท์มือถือของตนออกอ่านก็ดี หรือแม้กระทั่งการได้รับฟังข้อความดูหมิ่นจากผู้กระทำที่ฝากข้อความเสียงไว้ในเครื่องโทรศัพท์มือถือของตนก็ดี เหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ผู้ได้รับเกิดความอับอาย รู้สึกถูกดูหมิ่นและถูกเหยียดหยามทั้งสิ้น

การใช้เครื่องมือสื่อสารเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นจะมีวิธีการใดบ้างที่จะทำให้ผู้ที่ต้องตกเป็นเหยื่อของการกระทำเหล่านี้ได้รับความคุ้มครองและได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเหมาะสม ทั้งจะสามารถเอาผิดแก่ผู้กระทำได้หรือไม่เพียงใด บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่พอจะเกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวมีเพียงเท่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 393 ซึ่งอยู่ในหมวดความผิดลหุโทษ และบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวกฎหมายบัญญัติจำกัดไว้แต่เพียงการดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษาของศาลไทยและความเห็นของนักกฎหมายไทยแล้วจะเห็นว่า การดูหมิ่นตามมาตรา 393 นี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ต้องมีการกล่าวดูหมิ่นผู้อื่น ซึ่งหมายถึงการกระทำทั้งหลายไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตามอันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือ ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย ขยหน้า อันเป็นการลดคุณค่า และถูกเหยียดหยามผู้ถูกดูหมิ่น โดยผู้ดูหมิ่นนั่นเอง

2. จะต้องได้กระทำการดูหมิ่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณาเท่านั้น ซึ่งแนวคำพิพากษาของไทยและความเห็นของนักกฎหมายไทยส่วนใหญ่ ตีความ คำว่า “ซึ่งหน้า” ว่ามีความหมายถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นการดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าในขณะนั้น ที่ว่าการดูหมิ่นต้องกระทำซึ่งหน้านั้นมิได้หมายความว่าต้องดูหมิ่นต่อหน้าบุคคลนั้นโดยตรงแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีความหมายถึงการดูหมิ่นต่อบุคคลอื่นซึ่งเขาสามารถจะได้ยินถึงข้อความที่ดูหมิ่นของบุคคลนั้นในขณะที่มีการ

กล่าวดูหมิ่นด้วย เช่น ผู้ถูกดูหมิ่นอยู่ห้องติดกับผู้ดูหมิ่น หรือ ผู้ดูหมิ่นกล่าวดูหมิ่นในขณะที่ผู้ถูกดูหมิ่นหันหลังให้และกำลังเดินไป ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้ถูกดูหมิ่นได้ยินข้อความการพูดดูหมิ่นนั้นนั้นจึงจะเรียกว่าเป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 ส่วนคำว่า “ดูหมิ่นด้วยการโฆษณา” นั้น มีความหมายถึง การดูหมิ่นในลักษณะการป่าวร้องให้รู้กันหลาย ๆ คน เพราะการโฆษณาตามมาตรา 393 นี้ มีความหมายถึงการดูหมิ่นในลักษณะการป่าวร้องให้รู้กันหลาย ๆ คน

เมื่อพิจารณาจากหลักที่นักกฎหมายและคำพิพากษาของศาลฎีกาได้วางแนวไว้ จะเห็นว่าการกระทำความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดา ตามมาตรา 393 ที่มีได้กระทำซึ่งหน้าในขณะนั้น หรือ มีได้กระทำโดยการโฆษณาในลักษณะดังกล่าว แต่ได้กระทำโดยใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารแทนนั้น จะไม่เข้าข่ายเป็นความผิดฐานดูหมิ่น ตามมาตรา 393 เลย และในทางอาญาก็ยังไม่มีมาตรการเยียวยาที่เหมาะสมพอที่จะนำมาแก้ไขได้ทันที่ต่อยุคสมัยของโลกแห่งการสื่อสารไร้พรมแดนนี้ได้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้เอง ผู้เขียนจึงเห็นสมควรที่จะทำการศึกษาถึงปัญหาและความเหมาะสมของสภาพบังคับทางกฎหมาย การตีความ และเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย สำหรับความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดา ตามมาตรา 393 ว่าสามารถที่จะตีความไปในทางคุ้มครองเกียรติ และศักดิ์ศรีของผู้ถูกกระทำในกรณีนี้ได้มากน้อยเพียงใด และจะสามารถหาทางคุ้มครองให้ครอบคลุมถึงสภาพปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันได้หรือไม่ หรือจะต้องมีการแก้ไขกฎหมาย หรือบัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นใหม่อย่างไร จึงจะสามารถคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้กว้างขวางและทันต่อยุคและสมัยมากขึ้น

(2) ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136

มาตรา 136 บัญญัติว่า “ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรานี้แยกการกระทำความผิดออกเป็นสองกรณี คือ การดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่กรณีหนึ่ง อันหมายความว่า การดูหมิ่นเจ้าพนักงานขณะที่กระทำการตามหน้าที่ที่อยู่ เช่น ค่าตำรวจขณะยืนยาม โดยมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ดูหมิ่นไม่เป็นข้อสำคัญ แม้ดูหมิ่นเพราะเกลียดเจ้าพนักงานเป็นการส่วนตัวก็มีความผิดตามมาตรา 136 ในส่วนที่เกี่ยวกับเจตนาผู้กระทำต้องทราบว่าเป็นบุคคลที่ตนดูหมิ่นอยู่นั้นเป็นเจ้าพนักงานและกำลังกระทำการตามหน้าที่อยู่ อีกกรณีหนึ่งคือการดูหมิ่นเจ้าพนักงานเพราะได้กระทำตามหน้าที่ ซึ่งหมายถึงสาเหตุที่ทำการดูหมิ่น เป็นเรื่องของมูลเหตุชกแจงใจ กล่าวคือที่ทำการดูหมิ่นก็เพราะเจ้าพนักงานได้กระทำการตามหน้าที่มาแล้ว แม้ขณะดูหมิ่น

เจ้าพนักงาน ไม่ได้กระทำการตามหน้าที่ เช่น โกรธที่ตำรวจจับตนเมื่อเข้าจึงมาค่าตำรวจขณะที่พักนอนอยู่บ้าน ก็มีความผิดตามมาตรา¹⁵

ความผิดตามมาตรา¹⁵ไม่จำกัดว่าจะต้องคู่มั่นซึ่งหน้า หรือ ด้วยการโฆษณาอย่างคู่มั่นบุคคลธรรมดา ตามมาตรา 393 คู่มั่นลับหลัง หรือ คู่มั่นต่อบุคคลที่สามก็เป็นความผิด เช่น กำนันสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านไปจับจำเลย ผู้ใหญ่บ้านได้ใช้ราษฎรผู้หนึ่งไปตามจำเลยอีกต่อหนึ่งจำเลยไม่ยอมไปและพูดว่า ผู้ใหญ่บ้านหมา ๆ เป็นความผิดตามมาตรา¹⁵ได้ ทั้งบุคคลที่ถูกคู่มั่นนี้จะต้องเป็นเจ้าพนักงาน คำว่า “เจ้าพนักงาน” นี้ ไม่มีบทนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา การที่จะถือว่าผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าผู้นั้นได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ใดจะเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ผู้นั้นจะต้องได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องตามหน้าที่ หรือมิฉะนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งหน้าที่ซึ่งมีกฎหมายระบุไว้เฉพาะเจาะจงให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน นอกจากนี้เจ้าพนักงานในที่นี้ คือ เจ้าพนักงานทุกฝ่าย ซึ่งรวมทั้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตุลาการ หรือศาล แต่หากเป็นการคู่มั่นผู้พิพากษาหรือศาลในการพิจารณาคดีจะเป็นความผิดตามมาตรา 198 และผู้ถูกคู่มั่นจะต้องเป็นเจ้าพนักงานอยู่ในขณะที่ถูกคู่มั่นด้วยถ้าขณะคู่มั่น ผู้ถูกคู่มั่นมิได้เป็นเจ้าพนักงาน เช่น พันจากราชการไปแล้วแม้ได้เคยเป็นราชการ และถูกคู่มั่นเพราะได้กระทำการตามหน้าที่มาแล้วก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา¹⁶

(3) ความผิดฐานคู่มั่นศาล หรือผู้พิพากษา ในการพิจารณาพิพากษาคดี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 198

มาตรา 198 บัญญัติว่า “ผู้ใดคู่มั่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณา หรือพิพากษาคดี หรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”¹⁷

คำว่า “ศาล” หมายถึง ศาลยุติธรรม หรือศาลอื่นในราชอาณาจักร เช่น ศาลทหาร ศาลคดีเด็กและเยาวชน เป็นต้น ดังนั้น ผู้ใดจะคู่มั่นสถาบันศาลไม่ได้ และ “ผู้พิพากษา” คือ ผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น รวมทั้งคณะตุลาการศาลฎีกา นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชน กับผู้ที่รับเชิญเป็นสำรองผู้พิพากษาดำเนินคดี หรือจำศาลที่ไปเดินเผชิญสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 230 ก็ได้รับความคุ้มครองด้วยแต่เฉพาะที่ไปเดินเผชิญสืบเท่านั้น การคู่มั่นในที่นี้ไม่จำเป็นต้องทำในขณะที่มีการพิจารณาพิพากษาคดี อาจกระทำ

¹⁵ หยุต แสงอุทัย ก (2544). กฎหมายอาญา ภาค ๒-๓. หน้า 44.

¹⁶ สัตยชัย สัจจวานิช ก (2515). “หมิ่นประมาท-คู่มั่น.” บทบัญญัติ, 29, 3. หน้า 566.

¹⁷ มาตรา 198 แก้ไขโดยข้อ 5 แห่งคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 (2519, 21 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 93, ตอนที่ 134. หน้า 146 (ฉบับพิเศษ).

หลังจากนั้นก็ได้อีก เช่น ไม่พอใจคำพิพากษาจึงโฆษณาคำอุทธรณ์ศาลในภายหลัง ก็ผิดฐานนี้ แต่สำคัญต้องเป็นการอุทธรณ์ในการพิจารณาพิพากษา ไม่ใช่อุทธรณ์ตัวผู้พิพากษาโดยไม่กล่าวถึงการพิจารณาพิพากษา ซึ่งจะไม่เป็นความผิดตามมาตรา 198 นี้ แต่อาจเป็นความผิดฐานอุทธรณ์เจ้าพนักงานตามมาตรา 136 ได้ และการอุทธรณ์ศาลหรือผู้พิพากษานี้จะต้องกระทำโดยมีเจตนาอุทธรณ์¹⁸

(4) ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326-328

ตามมาตรา 326 เป็นบทหลักของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท กล่าวคือ การกระทำโดยการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง¹⁹ ส่วนตามมาตรา 327 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้ตาย โดยการใส่ความตามมาตรานี้ จะต้องเกิดภายหลังจากที่ผู้ถูกใส่ความถึงแก่ความตายและเป็นเหตุให้บิดามารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายซึ่งยังมีชีวิตอยู่นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง และมาตรา 328 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา กล่าวคือ ความผิดฐานนี้ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้าการหมิ่นประมาทนั้นได้กระทำโดยการโฆษณา คือ การทำให้เผยแพร่สู่สาธารณชนไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม²⁰

นอกจากนั้นกรณีของบทบัญญัติซึ่งต้องการลงโทษทั้งการดูหมิ่นและหมิ่นประมาทมีดังนี้

(5) ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น ผู้แทนของรัฐต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 134

มาตรา 134 บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย ผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันถึงหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

คำว่า “ดูหมิ่น” ในมาตรา 112, 133 และ มาตรา 134 นั้นได้แก่ ลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นกรกระทำในลักษณะที่เป็นการ สบประมาท ดูหมิ่นเหยียดหยาม อันเป็นที่ได้รับความอับอายเสียหาย แต่ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับหน้าที่ราชการ หรือมีเหตุจงใจแต่อย่างใด และไม่จำเป็นต้องกระทำซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ก็เป็นความผิด²¹

¹⁸ ปริญญา จิตรการนทีกิจ ก (2538). เรียนรู้กฎหมายให้ลึก ความผิดฐาน หมิ่นประมาท-ดูหมิ่น. หน้า 63-64.

¹⁹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ก เล่มเดิม. หน้า 222.

²⁰ แหล่งเดิม. หน้า 226.

²¹ รชฎ เจริญญา. (2545). กฎหมายอาญา (พิศดาร) ภาคความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน. หน้า 82-83.

(6) ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น ราชชบตี ราชินี ราชสวามี รัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ตามมาตรา 133

มาตรา 133 บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย ราชชบตี ราชินี ราชสวามี หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

การหมิ่นประมาทเป็นไปตามความหมายในมาตรา 326 ส่วนดูหมิ่นก็เป็นไปตามความหมายในมาตรา 393 แต่มีโทษหนักกว่า เพราะผู้ที่ถูกหมิ่นประมาทเป็นบุคคลพิเศษ คือประมุขของรัฐต่างประเทศที่มีสัมพันธไมตรีกับประเทศไทย²²

(7) ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่นต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

มาตรา 112 บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี”

ในการกระทำความผิดฐานนี้ คำว่า “หมิ่นประมาท” มีความหมายอย่างเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 326 ส่วนคำว่า “ดูหมิ่น” หมายถึงการแสดงการเหยียดหยาม ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 134, 136 และมาตรา 393 เช่น ถ่มน้ำลายรด ซึ่งความผิดตาม มาตรา 112 นี้เป็นความผิดพิเศษ ที่บัญญัติไว้โดยคำนึงถึงฐานะของบุคคลที่ถูกกระทำต่อ โดยเฉพาะ ฉะนั้นบทบัญญัติมาตรา 329 ถึงมาตรา 331 ย่อมนำมาใช้แก่ความผิดตามมาตรานี้ไม่ได้ เพราะมาตรา ทั้งสามบัญญัติไว้สำหรับกรณีที่ดินธรรมดาสามีถูกหมิ่นประมาท²³ การที่มาตรา 112 บัญญัติรวมไว้เพราะพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่พึงเคารพสักการะอยู่ในฐานะที่ผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้ย่อมอยู่เหนือการติชมใด ๆ ทั้งสิ้น พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็เป็นอุปการณ์ ประกอบสถาบันนั้นเช่นเดียวกัน การกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงตรง ๆ อาจกล่าวถึงสิ่งที่มีความหมายถึงพระมหากษัตริย์ก็ได้ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ 2354/2531 ว่า พระบรมมหาราชวังเป็นของพระมหากษัตริย์ ทรงสร้างขึ้นไว้เพื่อเป็นที่ประทับของพระองค์และพระบรมราชินี เป็นที่ประสูติพระราชโอรสพระธิดา ดังนั้น ข้อความที่จำเลยกล่าวปราศรัยต่อประชาชนว่าถ้าจำเลยเลือกเกิดได้จะเลือกเกิดมันใจกลางพระบรมมหาราชวังออกมาเป็นพระองค์เจ้านั้น แม้จำเลยจะมีใ้ระบุชื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด โดยชัดแจ้ง ก็ย่อมแปลเจตนาของจำเลยได้ว่าจำเลยกล่าวโดยมุ่งหมายถึงองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ

²² ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ก เล่มเดิม. หน้า 30.

²³ หยุค แสงอุทัย ก เล่มเดิม. หน้า 22.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารองค์รัชทายาท เป็นการกล่าวเปรียบเทียบว่า พระองค์มีความเป็นอยู่อย่างสบายไม่ต้องปฏิบัติภารกิจใด ๆ เวลาเที่ยงเสวยเสร็จก็บรรทมไปถึงบ่ายสามโมง ตกตอนเย็นก็เสวยน้ำจิ้มอย่างสบายอกสบายใจ ต่างกับจำเลยซึ่งเกิดเป็นลูกชวานาต้องทำงานหนักมีแต่ความยากลำบากเพราะเลือกเกิดไม่ได้ ถือได้ว่าเป็นการใส่ความโดยประการที่น่าจะ ทำให้ทรงเสื่อมเสียพระเกียรติยศ ชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง แม้การกระทำของจำเลยจะไม่บังเกิดผล เพราะไม่มีใครเชื่อคำกล่าวของจำเลย จำเลยก็หาพ้นความรับผิดชอบไม่ การกระทำของจำเลยจึงเป็น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่นพระมหากษัตริย์ พระราชินี และรัชทายาท ตามมาตรา 112²⁴

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด หลักเกณฑ์ ขอบเขตความรับผิด และเจตนารมณ์ที่แท้จริง ของ ความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายของความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดา ในปัจจุบันเปรียบเทียบความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่นในกรณีพิเศษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์การแก้ปัญหาดังกล่าวในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และหามาตรการที่เหมาะสมกับการ กระทำความผิดดังกล่าวให้สามารถคุ้มครองบุคคลผู้ถูกดูหมิ่นซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทางได้ครอบคลุม และทันต่อยุคสมัย

1.3 สมมติฐาน

การกระทำความผิดอาญาฐานดูหมิ่นผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 เป็นการกระทำที่ เกิดขึ้นโดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระบบการติดต่อสื่อสารสามารถทำได้ อย่าง สะดวกรวดเร็วและครอบคลุมทั่วถึง เพราะการสื่อสารเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้เพื่อเป็นการแสดงออกถึง ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และความต้องการของตน จึงทำให้ผู้กระทำสามารถดูหมิ่นผู้อื่นได้ง่าย ยิ่งขึ้นแม้อยู่ห่างไกลกัน โดยระยะทางแต่ก็ทำให้ผู้ที่ถูกดูหมิ่นรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และ ความต้องการของผู้กระทำความผิดได้ การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการกระทบต่อเกียรติและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมือ สื่อสารเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นได้เลย การนำกฎหมายที่มีอยู่มาใช้บังคับ

²⁴รชฎ เจริญกล้า. เล่มเดิม. หน้า 82-83.

ยังไม่ครอบคลุมถึงและยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้น จึงควรศึกษาถึงขอบเขตความรับผิดชอบ และมาตรการที่เหมาะสมสำหรับสภาพปัญหากับความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จะได้กำหนดขอบเขตการศึกษาถึง ลักษณะ แนวคิด หลักเกณฑ์และขอบเขตของความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่น เจตนารมณ์ที่แท้จริงของ กฎหมาย และสภาพปัญหาในปัจจุบัน กับการตีความในประเด็นทางกฎหมายที่เป็นปัญหาและ อุปสรรคในการบังคับใช้แก่ผู้กระทำ และหลักเกณฑ์การแก้ปัญหาดังกล่าวในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์กับประเทศไทย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยจะ ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ความเห็นของนักนิติศาสตร์ ตำรากฎหมาย คำพิพากษาของศาล วารสาร และ หนังสือบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ ถึงข้อคล้ายคลึงหรือข้อแตกต่างของ การกระทำที่เป็นการดูหมิ่นต่อบุคคลซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทางของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด หลักเกณฑ์ ขอบเขตความรับผิดชอบ และเจตนารมณ์ที่แท้จริง ของ ความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายของความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดา ในปัจจุบันเปรียบเทียบความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่นในกรณีพิเศษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ทำให้ทราบถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์การแก้ปัญหาดังกล่าวในกฎหมายต่างประเทศ วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทย
4. เพื่อการหามาตรการที่เหมาะสมในการให้ความคุ้มครองบุคคลผู้ถูกดูหมิ่นซึ่งอยู่ห่าง โดยระยะทางได้อย่างครอบคลุมและทันต่อยุคสมัย